

Potser s'hi afegí, com a contaminació, reforçant-ho, la influència d'aquells mots que he descartat a dalt com a ètímon; i, en particular, la de *trabucar* i *trabuc* 'trabucament' (que ja hem vist contaminant *traüt* 'contribució' en doc. bearnès de 1477), cf. la situació que descriu Coromines en la crítica de l'obra cabdal de Mussorgski: «aquells clams del poble --- la vibració dels metalls, l'impetuós *trabucar-se* de les campanes ---» quan consagren al tsar Borís Godunov (O. C., 1491b13). S'usa també a Eivissa (o és contagi literari en Villangómez?): «el silenci i l'harmonia, / no un afanyat *traüt*--- és el teu goig» (*Terra i Somni*, 71); «la diversió és al fons de cada cor solitari, oculta rera l'aspecte congestionat o el gest insegur d'embraguesa: tota la tarda dura el *traüt*, amb buidors súbites de cansament» (*L'any en estampes*, 51).

DERIV.: *Tributar* [Belv.]; abans: «un dels missatges li havia dit que ls reis feien més aquests feits per *atrabudar* lo rey e ls sarraïns de Granada, que per conquerre lo regne» a. 1309 (Finke, *Acta Ar.* III, 201); «a ells nos covenga *trahutar* e rechembre cada any», Llull (*Gentil*, 94).

Tributació, -ador. *Tributari*: primer es digué *trabutari* (S. XIV, DAG.), «yo de Roma --- ell de Athenes --- yo só de ciutat franca e llibera, e ell de *trabutària*» («*tributaria*» en el text italià) o *trautari*: «Barberia, qui en aquell temps era *trautària* al regne de Sicília», *Decam.* x, § 8, 591.13; iv, § 4, 251.4f. (en Boccaccio *tributaria*, ed. 1961, 273, 12f.); però ja a la fi del segle s'estén *tributari*, fins en textos que encara usen la forma antiga de *treüt*: «Car tots som de Venus, quants som, *tributaris*, / y allà on nos troba, demana -l *traüt*», *Procés de les Olives*, 2165-6.

Atribuir [Llull], pres del ll. *attributione* id. «començà lo VII Manament --- aquestes paraules: --- emblats són a Déu los béns que dóna a --- qui no li'n han grat --- lo bé qui és en ells, a si mateix *atreboexen* e donen» (*Blanq.* I, 212.15; *atribuyts* II, 62.14). *Atribució* [Belv.]; també en les obres lullianes, on el verb és encara més freqüent: «La tersa condició és que hom *atreboesca* a Déu la major nobilitat», *Li. de Demostr.*, 4; «*atriboexen* a altre déu les coses sensuais, per la qual *atribució* són contraris ---», *Li. de Contempl.* VII, 27; *atributs* o cosa *atribuïda*, DTo. 1647; *atribut* m. sg., Lacav. *Atributiu*.

Contribuir [1313], pres de *contribuere* id. «que ls hòmens --- qui pesquen --- en lo estayn de sent Laurens degen --- *contribuir* a la clausura del dit estayn --- si --- s'esdevé que l dit grau se trenche ---» Salanca, a. 1313 [RLR xxix, 75; DTo. 1647; Belv.]; *contribució* [Lacav., Belv.]; *contribuïdor*, rarament *contributor*; més sovint *contributiu*, i més recentment *contribuent*.

Distribuir [Belv.], pres de *distribuire* id. «Ara us preguem per Catalunya, oh Déu! / Ella ens entra en la carn com un foc greu / --- Feu-nos-en privilegi durador: / *distribuïda* en mots i fortitud / la tenim. Esmerceu-la, Vós, senyor! / perquè puguem somriure en el combat / --- / Deu-li la vostra mà: i la llibertat!», Joan Fuster, 1950: no he sentit parenostre tan conso-

lador, d'ençà del que fremia la meua mare, a l'espona del nen arborat de febre, fa 75 anys. *Distributiu*: «si ab lo nom sestertius --- se ajunta nom numeral *distributiu*: --- *deni* ---», OPou (*ThPu.*, 148). *Distribució* [DTo. 1647]; *distribuïdor* [DTo. 1647] o *distributor*.

Retribuir [1398], pres de *retribuere* 'pagar en compensació': «--- què-us *retribuïré* ---?», BMetge (*Somni* II, NCL., 80.23); «la segura glòria que tenim de ésser stats victoriosos nos deu molt alegrar, e de aquella devem *retribuïr* infinides gràcies a Déu», *Tirant*; *retribuïr* un servey, benefici», JnEsteve (*LiEleg.*, i-6-c); fi S. xv, Gerson (DAG.); Lacav. *Retribució* [«la *retribuïció*: remuneratio»], JnEsteve (i-6-c). Lacav. *Retribuïdor*: «E Ell sol speram --- verdader --- *retribuïdor*» 1466 [DAG.]; *rebutiu*.

El primitiu *tribuere* rarament fou adaptat al català, si bé registra JnEsteve (*LiEleg.* s.4-v^o) «*tribuïr*: adscribere ---» i el DAG. en cita un cas 1464. Per via hereditària, *TRIBUERE* va donar *ATREVIRES*, amb l'evolució que expliquem en aquell article, junt amb *atrevit* i el cast. ant. *atrevido*; no és impossible que a base d'un **atreveüt* semblant, per encreuament amb *desastrada*, s'expliqui l'estrany hapax, **destreveguda*, que llegim, en el *Decam.* català (VIII, § 1), aplicada a una dama casada que es ven, per diners, al seu galant: allà on el Boccaccio va escriure, «non donna, ma cattiva femmina». També s'havia usat, rarament però, **trevir-se* per 'atrevir-se, confiar en si mateix'; d'on l'abstracte **trivença*: «quesque haja a departir --- faça sens moviment, per *trivença* de vós, senyora», a. 1375, que Rubio Vela, *Epist. Val. S. XIV*, 356.63, glossa «*atreviment*»; però més exacte seria 'confiança, refiança, en algú'.

El ll. *tribus*, -būs (supra) f., del qual es derivà *tribuere*, -butum, solament ens fou transmès com a terme històric, i amb fonètica ben sàvia; en cat. antic es troba en la forma mig catalanitzada *trib* m.: ja en les *VidesR*, f° 4; i en Llull (*tribs* pl., *Do. Pu.*, NCL., 97.15); «acordaren / fos son marit, / pel ram florit, / Joseph, jueu / vell, del *trib* seu», JRoig (*Spill*, 11152); encara el 1522 (DAG.); després la forma netament sàvia *tribu* f. [DTo. 1647]; *tribal*, copiat del fr. *tribal*: en cat. hauria estat més regular formar *tribual*, però és legítim en català, més que més havent-hi hagut *trib*; *tribalisme*. De *tribus*, es derivà el ll. *tribūnus* 'magistrat de tribu', que en cat. s'ha usat poc, en la forma *tribú* 'cap polític', i més aviat 'orador polític'; *tribunat* S. xv (*Collacions*, DAG.); *tribunici*.

I en particular el fem. *tribūna*, que no apareix sinó en baix llatí, aplicat al púlpit de l'orador, d'on el nostre cultisme *tribuna*, en temps medieval aplicat només al cadafal des del qual parla un orador (en particular clerical o gran personatge): «quan entrem per la esgleya veem --- abats bé 500 o pus, e l'Apòstoli, que estava en la *tribuna* --- e fa'ns aseer a la destra part sua --- e l'Apòstoli començà de parlar, en llatí ---», Jaume I (*Cròn.*, Ag. 508, § 528); «--- a Messina --- lo Sr. rey féu aplegar consell general a l'esgleya de Sta. Maria la Nova, e preicà --- que tots s'amassen ---; e davallà de la *trebuna* on havia preicat, e aquí ve'crets ---